

Analysis of False Equivalence of Words and Verbs between Turkey Turkish and Uzbek Turkish

Meryem Karlık*

Tashkent State Transport University, Uzbekistan.

Submission: September 11, 2024; **Published:** September 27, 2024

***Corresponding author:** Meryem Karlık, Tashkent State Transport University, Uzbekistan

Abstract

Turkish language has witnessed various changes because of political or social events and language relationships since its existence. One of the changes is that the Turkish language has divided into various dialects. Among the dialects of Turkish language, there are words that are similar to some features. Some of these words overlap in both spelling and reading, also meaning, which are called “equivalent” words. Some words, even if they are common or similar in terms of spelling and pronunciation, their meanings are different, which are called “false equivalent words”.

The goal of this study is to identify false equivalent words and verbs and their equivalent types according to the measure of similarity and differences in both Turkey and Uzbek Turkish, with the necessity of linguistic elements that distinguish them from each other. Besides, some of the transfers between these two dialects contribute to the solution of problems and is another goal of this study. Words and verbs have been identified which are similar or close then analyzed in the shape or meaning in false equivalence. False equivalent words and verbs are given with their definitions in both languages and each of them will be translated into English. The purpose of this is overcoming the difficulty of false equivalent words while teaching Turkish to Uzbek students and providing a resource for both students and tutors that they can use.

Keywords: False Equivalence; Turkey Turkish; Uzbek Turkish; Uzbek Language; Tureng Dictionary

Abbreviations: TT: Turkey Turkish; UT: Uzbek Turkish; TDK: Turkish Language Society

Introduction

Turkish Language has been used in different regions from ancient times, which is one of the oldest languages around the world. This language has been used in wide geography that divided into different groups for some reason, lack of vocabulary of the same lifestyle of societies, the effect of different cultures, political and administrative pressures. Because of these reasons, the vocabulary of dialects differentiated and understandability rate among Turkish dialects have been decreased. This diversion has been increased in the beginning of the 20th century for Russia to construct Soviet Socialist Republic Union and dominate some Turkish communities that sells on them different alphabets. After collapsing of the Soviet Union, relations brighten again in Turkish World. As a result of these relations, an important development has occurred. People started to talk and communicate for finding a

facility to know and understand each other to get along with. This compound is sometimes either easy for some words or difficult for some words is hard to understand. Even it is expected to be similar; there is a huge difference between dialects and meanings.

This study presents to analyze false equivalence of words and verbs between Turkey Turkish and Uzbek Turkish. False equivalent words and verbs will be given with their definitions in both languages and each of them is translated into English. While definitions of Turkish Language are taken from TDK (Turkish Language Society) definitions of Uzbek Language is taken from the Dictionary of Berdak Yusuf and Mehmet Mahur Tulum [1]. Both language definitions are translated into English by using Tureng Dictionary. There are similar articles related to the same topic, which is written in Turkish Language. The difference of this paper from others is explained in the third language, English.

In Turkey, Ahmet Bican Ercilasun was the first person who touches the problems for transfusion. [2]. Recently, studies are increased for false equivalence; Grzegorz Szpilahas researched about false equivalence phrase in Upper-Sorbian and Polish [3]. Hanife Alkan has investigated the false equivalence of verbs among Turkey Turkish, Uzbek Turkish and Modern Uighur Turkish [4]. Aziz Merhan has also researched about homonymic word comparison between Turkish and Uzbek and has given the list of the words between the dialects [5]. Mehmet Ozeren has proposed false equivalence between Salar Turkish and Turkey Turkish in two groups; verbs and words [6]. Himmet Buke has investigated the similar study between Gagauz Turkish and Turkey Turkish and has found 87 words between the dialects [7].

False Equivalence

There are some words between Turkish dialects that contribute to the communication of the characteristics of the people living in the Turkish world with each other and also provides convenience to the researchers who are doing transfer work. These types of words are called "equivalent words". Uğurlu examined word equivalence in three items:

- i. A word in the source dialect may be equivalent to a word in the target dialect.
- ii. A word in the source dialect may be equivalent to more than one word in the target dialect.
- iii. A word in the source dialect may not be equivalent any word in the target dialect [8].

Between the dialects, there are even some words that spelling and pronunciation are the same or very close to each other, while the meanings can be different from each other. These kinds of words are called "false equivalence". Transferring false equivalent words are also puts researchers in a difficult position in their work [9].

It has been revealed that false equivalence among all the languages. It is because of the expression and concept level of the words have shown differences from one language to another. False equivalence is encountered often among the relative languages. Target language learners find equivalent with their native language, so it can be caused wrong judgments, errors in transferring the text, difficulties in expression at the concept level. It exists in all languages (English "Falsefriend" or "False Equivalence", German "Falscherfreund", French "Fauxami"), based on a logic of meaning differentiation of words that are basically the same phonetically and morphologically. According to Aksan, this situation can be associated with a shift in meaning: "sometimes in changes of community life, and sometimes directly to the spiritual effects or other causes" [10].

Analysis of False Equivalent Words

Arıza: dilekçe (UT) - Petition.

Arıza: bozukluk, aksaklık (TT) - Defect.

Ovqat: yemek (UT) - Food.

Avukat: hukuk veya yasa işlerinde isteyenlere mahkemede yol gösteren kimse (TT) - Advocate.

Ayıq: ayı (UT) - Bear.

Ayık: sarhoş olmayan (TT) - Sober.

Bâbâ: dede (UT) - Grandfather.

Baba: Çocuğu olan erkek(TT) - Father.

Bekor: işsiz, boş (UT) - Loafer.

Bekâr: evli olmayan kimse (TT) - Single.

Bibi: "1. Babanın veya annenin anneleri, nine 2. Yaşlıkadınların ismine eklenip söylenen ve saygı anlamı taşıyan sözcük" (UT)- 1. Grandmother, 2. Dear.

Bibi: hala (TT) - Aunt.

Buyrak: böbrek (UT) - Kidney.

Börek: hamur işi (TT) - Pastry.

Dâdâ: baba (UT) - Father.

Dede: torunu olan erkek, büyük baba (TT) - Grandfather.

Bâşlıq: patron (UT) - Boss.

Başlık: " 1. Genellikle başı korumak için giyilen şapka, 2. Üst giysilerinin yakalarına takılı başlık, kapüşon. 3. Kâğıtveya zarf üstüne basılmış ad ve adres, antet. 4. Bir yazının, bir kitabın bölümlerinin başına konulan ve konuyu kısaca tanıtan ibare, serlevha" (TT) - 1. Hat, 2. Hood, 3. Letterhead, 4. Title.

Burçâk: "birbirini kesen iki çizginin, iki düzlemin oluşturduğu aç, köşe" (UT) - Edge.

Burçak: "baklagillerden, taneleri hayvan yemi olarak kullanılan yıllık bir yem bitkisi" (TT) - Vetch.

Çânivâr: bitki dışındaki tüm canlılar (UT) - All living beings except plant.

Canavar: "masalarda sözü geçen yabani, yırtıcı hayvan" (TT) - Monster.

Chirkin: kirli, temiz olmayan (UT) - Dirty.

Çirkin: güzel olmayan (TT) - Ugly.

Çorva: inek, koyun, kuzu (UT) - Cow, sheep, lamb.

Çorba: 1. suluyiyecek 2. Karmakarışıkşey (TT) - 1. Soup, 2. Mess.

Dânâ: zeki, bilgili, usta (UT) - Clever, knowledgeable, master.

Dana: "ineğin, süttten kesildikten sonra bir yaşına kadar olan yavrusu" (TT) - Calf.

Domla: öğretmen, imam (UT) - Teacher, Imam.

Damla: 1.Çok küçük ve yuvarlak biçimli sıvı 2. Çok az miktarda (TT)- 1. Drop, 2. Bit.

Dori: ilaç (UT) - Medicine.

Darı: mısır (TT) - Corn.

Deyarli: neredeyse, hemen (UT) - Almost.

Değerli: değeri olan ya da değeri yüksek olan (TT) - Precious.

Toğa: dayı (UT) - Uncle.

Doğa: tabiat (TT) -Nature.

Andişa: utanma, namus (UT) - Shame, honor.

Endişe: kaygı,tasa (TT) - Anxiety.

Fuqaro: vatandaş, uyruklu (UT) - Citizen.

Fukara: geçinme olanakları kıt ve zavallı kimse (TT) - Poor person.

Qariyb: neredeyse, yaklaşık (UT) - Nearly.

Garip: tuhaf, acayip (TT) - Odd.

Xola: annenin kız kardeşi (UT) - Maternal aunt.

Hala: babanın kız kardeşi (TT) - Paternal aunt.

Xâvuç: elin iç kısmı, avuç (UT) - Palm.

Havuç: “maydanozgillerden, koni biçimindeki etli kökü için sebze olarak yetiştirilen, iki yıllık otsu bir kültür bitkisi” (TT) - Carrot.

Hofiz: şarkıcı (UT) - Singer.

Hafız: Kur’an-ı Kerim’i ezberleyen kişi (TT) - Hafiz.

H’osh: peki, evet (UT) - Yes.

Hoş: hoş giden, güzel olan (TT) - Nice.

İflos: pis, kirli (UT) - Dirty.

İflas: günü gelmiş borçlarını ödeyemez duruma düştüğü, ana parasını yitirdiği mahkeme kararıyla saptanarak durumu ilan etmek, batmak.(TT) - Bankrupt.

Kasaba: sendika (UT) - Union.

Kasaba: “kentten küçük ama köyden büyük olmakla birlikte henüz kırsal özelliklerini yitirmemiş olan yerleşim yeri” (TT) - Town.

Kesim: yükleme (gramer) (UT) - Fraction.

Kesim: 1. Kesmek eylemi 2. Bölge,bölüm 3. Evre,çağ (TT) - 1. Cutting, 2. Region, 3. Step.

Qol: el (UT) - Hand.

Kol: “insan vücudunda omuz başından parmak uçlarına kadar uzanan bölüm” (TT) - Arm.

Köçä: “1. İnsanların yaşadıkları yerlerdeki seyahat edenlerin kullandıkları yol, sokak 2. Yaşanılan yerin dışındaki yer, meydan, dışarı” (UT) - 1.Street, 2. Square.

Köse: “1. Birbirini kesen iki çizginin, iki düzlemin oluşturduğu açı, zaviye. 2. İki duvarın birleştiği girintili ve çıkıntılı yer” (TT) - 1.Edge, 2. Coign.

Qiziq: enteresan, ilginç (UT) - Interesting.

Kısıq: kısılmışolan (TT) - Choked.

Qulay: uygun (UT) - Appropriate.

Kolay: sıkıntı çekilmeden, yorulmadan yapılabilen, güç ve zor olmayan (TT) - Easy.

Qurol: silah (UT) - Gun.

Kural: bir bilime, bir sanata temel olan, ona yön veren ilke (TT) - Rule.

Qüy: koyun (UT) - Sheep.

Koy: küçük boyutlu körfez (TT) - Bay.

Quyi: alt, aşağı, taban (UT) - Bottom.

Kuyu: toprağa kazılan derince çukur (TT) - Pit.

Gugurt: kibrit (UT) - Friction match.

Kükürt: katı bir element (TT) - Sulphur.

Mis: “kimyasal elementlerden olan kızıl renkli metal, bakır” (UT) - Copper.

Mis: “güzel” (TT) - Sweet.

Musofir: gezgin, yabancı (UT) - Traveler, foreign.

Misafir: konuk (TT) - Guest.

Muz: buz (UT) Ice.

Muz: meyve (TT) - Banana.

Opka: akciğer (UT) - Lung.

Öfke: kızgınlık (TT) - Anger.

Peşin: öğle (UT) - Noon.

Peşin: alışveriş yaparken alınan şeyin teslimiyle birlikte ya da tesliminden önce ödenen (TT) - Cash.

Rüzğor: ev bark, aile (UT) - Household, family.

Rüzgar: havanın yer değiştirmesinden oluşan esinti (TT) - Wind.

Sağir: yetim, öksüz (UT) - Orphan.

Sağir: işitmeyen kimse (TT) - Deaf.

Sanoat: endüstri, sanayi (UT) - Industry.

Sanat: “bir duygunun,tasarımın, güzelliğin vb.

dışavurumunda, anlatımında kullanılan yöntemlerin tümü” (TT) - Art.

Savdo: ticaret (UT) - Trading.

Sevda: güçlü sevgi, aşk (TT) - Love.

Şer: aslan (UT) - Lion.

Şer: kötülük (TT) - Evil.

Tâzâ: “kirli olmayan, temiz” (UT) - Clean.

Taze: “1. Bozulmamış, bayatlamamış olan. 2. Dinç, yıpranmamış” (TT) - 1. Fresh, 2. Youthful.

Tolqin: dalga (UT) - Wave.

Dolgun: tombul, çok (TT) - Plump.

Tuxum: yumurta (UT) - Egg.

Tohum: 1. Ürün almak üzere toprağa ekilen tahıl vb. tanesi 2. Soy, döl (TT) - 1. Seed, 2. Ancestry.

Uşoq: ekmek kırıntısı (UT) - Breadcrumb.

Uşak: 1. çocuk, 2. erkekhizmetçi (TT) - 1. Kid, 2. Male servant.

Uzoq: uzun (yıllar) (UT) - Donkey’s years.

Uzak: 1. Çok ötelelerde bulunan 2. Gerçekleşme olasılığı az olan (TT) - 1. Far, 2. Slim chance.

Yemiş: “yemek yapılabilecek olan, yenilen her türlü şey” (UT) - All kinds of food which can be cook.

Yemiş: “1. Meyve. 2. İncir” (TT) - 1. Fruit, 2. Fig.

Zor: “1. Güç, kuvvet 2. Dikkatleri üzerine çeken, çok güzel, mükemmel 3. Çok büyük, iri” (UT) - 1. Power, 2. Attractive, 3. Enormous.

Zor: sıkıntı, güçlük (TT) - Difficult, hardship.

1.1. Analysis of False Equivalent Verbs

Álışmaq: savaşmak, mücadele etmek (UT) - Struggle.

Alışmak: bir işi tekrarlayarak kolaylıkla yapabilmek (TT) - Get used to.

Átâmâq: isimlendirmek, ad koymak (UT) - Put a name.

Atamak: “birini bir göreve getirmek, tayin etmek” (TT) Assign.

Qayıрмаq: bükmek, eğmek (UT) - Twist.

Kayırmak: koruyarak başarısını sağlamak, elinden tutmak (TT) - Show favour.

Kelişmeq: 1. Anlaşmak. 2. Birlikte gelmek (UT) - 1. Compromise, 2. Come together.

Gelişmek: 1. Büyüyüp boy atmak, yetişmek 2. İlerlemek,

olgunlaşmak (TT) - 1. Grow, 2. Progress.

Keliştir: 1. barıştırmak 2. Pazarlık yapmak (UT) - 1. Reconcile, 2. Bargain.

Geliştir: gelişmesini sağlamak (TT) - Develop.

Qoşmaq: birleştirmek; toplamak; katmak (UT) - Compound

Koşmak: “adım atışlarını artırarak ileri doğru hızla gitmek” (TT) - Run.

Kütmâq: “gelecek veya olacak olan herhangi bir durumu gerçekleşinceye kadar bir yerde kalmak, durmak” (UT) - Stay.

Gütmek: “hayvan veya hayvan sürüsünü önüne katıp otlatarak sürmek” (TT) - Herd.

Oylâmâq: “1. Fikir yürütmek, 2. Tahmin etmek, 3. Hatırlamak” (UT) - 1. Give an opinion, 2. Predict, 3. Remember.

Oylamak: oylama yapma, seçme (TT) - Vote.

Páylâmâq: 1. Beklemek. 2. Himaye etmek, korumak (UT) - 1. Wait, 2. Protect.

Paylamak: “birine kusurundan ötürü sert sözler söylemek, azarlamak” (TT) - Objurgate.

Sözlâmâq: “söyleme, konuşma” (TT) - Speak.

Sözlemek: “evlendirmek üzere söz kesmek” (TT) - Get engaged.

Tâpmâq: “ansızın veya bilinçli olarak birşey veya bir kimse ile karşılaşmak” (UT) - Come across.

Tapmak: “ilahi varlığa karşı inancını ve bağlılığını belirli kurallar çerçevesinde göstermek” (TT) - Worship.

Tashlamoq: gerekmez bir şeyi bir köşeye bırakmak, atmak kullanmamak (UT) - Disuse.

Taşlamak: taşa tutmak, taşlatmak (TT) - Lapidify.

Tâzâlâmâq: kirden arındırmak (UT) - Clean up.

Tazelemek: 1. Yenisiyle veya tazesiyle değiştirmek, 2. tekrarlamak (TT) - 1. Freshen up, 2. Repeat.

Tiklâmâq: 1. Yeniden kurmak; restore etmek. 2. Bakmak (UT) - 1. Reestablish, restore, 2. Look.

Tıklamak: “1. Bir yere vurarak “tık” sesi çıkarmak. 2. Bilgisayarda, ağ sayfalarında bağlantılara ulaşmak amacıyla fare ile düğmeye veya bağlantı adresine dokunmak, kliklemek” (TT) - 1. Dab, 2. Click.

Turmoq: ayağakalkmak (UT) - Stand up.

Durmak: 1. kımıldamadan beklemek, 2. işlemez (TT) - 1. Stop, 2. Out of use.

Tünämaq: geceleme, yatmak (UT) - Spend the night, lie down.

Tünemek: "kanatlı evcil hayvanların uyumak için bir dala veya sırığa konması" (TT) - Perch.

Üçmoq: sönmek, yitmek (UT) - Die down.

Uçmak: 1. Kanatlarını hareket ettirerek havada düşmeden durmak ve yol almak 2. Gaz veya buhar durumuna geçmek (TT) - 1. Fly, 2. Disappear.

Üzmâq: 1. Kesmek, 2. Bulunduğu yerden hareket ettirmek, 3. Son vermek (UT) - 1. Cut, 2. Stir, 3. Put an end.

Üzmek: üzüntü vermek (TT) - Upset.

Uyuştirmeq: organize etmek (UT) - Organize.

Uyuşturmak: uyuşmasını sağlamak, hissedemez duruma getirmek (TT) - Benumb.

Va'da: söz (vermek) (UT) - Promise.

Vade: bir borcun ödenmesi ya da bir işin yapılması için verilen ya da gereken süre (TT) - Maturity.

Yâqmâq: beğenmek, hoşnagitmek (UT) - Appreciate.

Yakmak: "yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak" (TT) - Burn.

Conclusion

In this study, we identify false equivalence between two dialects in Turkey Turkish and Uzbek Turkish based on Dictionary of Berdak Yusuf and Mehmet Mahur Tulum and TDK, and translation Tureng Dictionary. It has been identified that 53 false equivalent words and 21 false equivalent verbs existed between the two dialects. As can be understood from the given examples, the difference between the two languages is not limited to only sound and structure differences. Phonetic changes of Uzbek Turkish which depend on more to old Turkish has been compared less to Turkey-Turkish. Semantic changes are not only seen in the common words of both Turkish and Uzbek Languages but also in borrowing words mostly from Arabic and Persian languages. As a result, the common belief of who speaks Turkey Turkish can easily learn and speak Uzbek Turkish without difficulty is wrong.

False equivalence issue between Turkish dialects has gained more prominence today, because of the Turkish communities becoming closer to each other, produce projects together, and exchange of students. The identification of false equivalent words between the dialects will be a great convenience to these studies such as transferring works and teaching/learning Turkish dialects. It is necessary to have the knowledge and read the language, art, and literature work to achieve cultural, political, and economic cooperation for Turkish communities so that they know each other at the desired level. This study has been prepared to be beneficial both for those who are working in this field and laboring for togetherness. In the future works, I am planning to analyze the adverbs between Turkey Turkish and Uzbek Turkish regarding to cultural effect of them.

References

1. Berdak Yusuf, Mehmet Mahur Tulum (1994) Sözlük- Özbekistan Türkçesi-Türkiye Türkçesi, Türkiye Türkçesi-Özbekistan Türkçesi. İstanbul.
2. Ercilasun Ahmet (1998) Türk Dünyası Üzerine İncelemeler, Akçağ Yayınları, Ankara.
3. Szpila Grzegorz (2011) Phraseological False Equivalence in Upper-Sorbian and Polish. Zeitschrift Für Slavistik 56(3): 350--358.
4. Alkan Hanife (2012) Lehçeler Arası Aktarmalarda Yalancı Eşdeğerler Sorunu (Türkiye Türkçesi - Özbek Türkçesi - Yeni Uygur Türkçesi Fiil Örneği). Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic 7(4): 671-688.
5. Merhan Aziz (2012) Türkçe ve Özbekçe Eşsesli Sözcük Karşılaştırması. Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi 47: 1-15.
6. Özeren Mehmet (2014) Salar Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eşdeğer Sözcükler. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi 3(2).
7. Büke Himmet (2014) Gagauz Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eşdeğerler, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt (10): 215-229.
8. Uğurlu Mustafa (2004) Türk Lehçeleri Arasında Kelime Eşdeğerliği. Bilig, 29-40.
9. Kara Mehmet (2009) Lehçeler Arası Aktarmalarda Temel Sorunlar, Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic 4(4): 1062-1063.
10. Aksan Doğan (1978) Anlam bilimi ve Türk Anlam bilimi (Ana Çizgileriyle), Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yayınları, Ankara.

This work is licensed under Creative Commons Attribution 4.0 License
DOI: [10.19080/OAJELS.2024.02.555587](https://doi.org/10.19080/OAJELS.2024.02.555587)

Your next submission with Juniper Publishers
will reach you the below assets

- Quality Editorial service
- Swift Peer Review
- Reprints availability
- E-prints Service
- Manuscript Podcast for convenient understanding
- Global attainment for your research
- Manuscript accessibility in different formats
(Pdf, E-pub, Full Text, Audio)
- Unceasing customer service

Track the below URL for one-step submission
<https://juniperpublishers.com/online-submission.php>